

САВЕТ ЗА РОДНУ РАВНОПРАВНОСТ
СКУПШТИНЕ ОПШТИНЕ ВЛАСОТИНЦЕ

ЛОКАЛНИ АКЦИОНИ ПЛАН ЗА РОДНУ РАВНОПРАВНОСТ ЗА ПЕРИОД 2016.-2020.

СЕПТЕМБАР, 2016.
ВЛАСОТИНЦЕ

ОБРАЋАЊЕ ПРЕДСЕДНИКА ОПШТИНЕ

Локалне самоуправе у Србији морају играти кључну улогу у примени права на равноправност својих грађана и становника, нарочито жена и мушкарца, у свим доменима њихове одговорности.

Одговорно друштво и одговорна локална самоуправа у њему, не може функционисати ако се не посвети одговарајућа пажња родној равноправности, што практично значи да локална самоуправа носи највећи део одговорности и улогу у обезбеђивању политике једнаких могућности за све становнике своје општине.

Општина Власотинце је препознала проблем неравноправности и неједнакости жена и мушкараца у нашем друштву, и преузела обавезу да да свој максимални допринос како би се ове неједнакости ублажиле односно постепено потпуно искорениле.

Управо из тих разлога општина Власотинце је у низу стратешких докумената који су развијени и који се континуирано развијају на нивоу наше локалне заједнице, препознала Локални акциони план за родну равноправност за период 2016 – 2020. год. као елемент модернизације и демократизације друштва у циљу бржег и ефикаснијег друштвеног развоја.

Локални акциони план за родну равноправност представља резултат заједничког рада представника релевантних државних институција, локалне самоуправе и организација цивилног друштва које су препознале унапређење родне равноправности као једно од кључних развојних питања јер омогућава адекватно коришћење женских ресурса и директно доприноси побољшању квалитета живота свих грађанки и грађана.

Овим Акционим планом дефинишу се приоритети, акције и њихови носиоци, временски оквир и индикатори за праћење успешности мера које су неопходне за постизање родне равноправности у периоду 2016 - 2020. године. Осим тога, локална власт треба да ангажује и све институције и организације у локалној заједници како би се унапредила родна равноправност и остварила једнакост између мушкарца и жена у пракси.

Као и много пута до сада прва смо општина у округу која је усвојила један овакав план и тиме поставила добр основ за друштвени и економски развој, заснован на политици једнаких могућности, солидарности, социјалној инклузији и друштвеној правди. Све ово нас приближава и европским вредностима и европским стандардима где је дискриминација жена неприхватљива и основ поштовања основних људских права али и предуслов одрживог развоја у 21 веку, који више не може да игнорише потенцијале жена.

Председник општине Власотинце

1. УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

Родна равноправност подразумева да жене и мушкарци имају једнаке могућности, права и обавезе у свом друштвеном, професионалном и породичном окружењу. Република Србија је потписница више важних и обавезујућих **међународних докумената који гарантују равноправност жена и мушкараца и забрањују дискриминацију на основу пола.**

Кључни међународни акт је:

- Универзална декларација УН о људским правима (1948), Конвенција о елиминисању свих облика дискриминације жена, Резолуција Генералне скупштине УН 34/180, 1979. („Службени лист СФРЈ – Међународни уговори”, број 11/81).

Међу најважнијим документима су они Савета Европе:

- Европска конвенција за заштиту људских права и основних слобода, 1950, измењена у складу са Протоколом број 11 („Службени лист СЦГ – Међународни уговори”, бр. 9/03, 5/05 и 7/05 – исправка), са Протоколом 7 (1984) и Протоколом 12 (2000);
- Европска социјална повеља, 1961. и Ревидирана Европска социјална повеља, 1996;
- Декларација о једнакостима између жена и мушкараца као фундаментални критериј демократије, 1997, као и више Препорука Комисије.
- Конвенција о елиминисању свих облика дискриминације жена (CEDAW).

Националне изворе родне равноправности представљају Устав Републике Србије, закони, али и подзаконски правни акти.

- **Устав Републике Србије** (усвојен 2006. године) даје законски основ за увођење и уређивање родне равноправности у Србији и установљује равноправност полова као основно уставно право. Уставом је утврђена обавеза државе да јемчи равноправност жена и мушкараца и развија политику једнаких могућности (члан 15), а уведено је и начело забране дискриминације, између осталог и дискриминације на основу пола.

Прокламује начело једнакости пред Уставом и законом и забрањује непосредну и посредну дискриминацију на било којој основи, укључујући и дискриминацију на основу пола (члан 21. став 3). Гарантује право на једнаку законску (члан 21. став 2) и судску заштиту (члан 36), правну заштиту свих основних људских права свим грађанима и грађанкама без дискриминације, укључујући и обраћање међународним институцијама у циљу заштите зајемчених права (члан 22. став 2). Устав Републике Србије предвиђа да Република Србија може увести посебне мере „ради постизања пуне равноправности лица или групе лица која су суштински у неједнаком положају са осталим грађанима” (члан 21. став 4). Ова уставна одредба отвара простор за развијање политике родне равноправности и унапређење законодавства, као и за увођење и примену мера са циљем елиминације дискриминације жена.

- **Закон о равноправности полова** („Службени гласник РС”, број 104/09). Уређује стварање једнаких могућности остваривања права и обавеза, предузимање посебних мера за спречавање и отклањање дискриминације засноване на полу и поступак правне заштите лица изложених дискриминацији. Под равноправношћу полова Закон подразумева „равноправно учешће жена и мушкараца у свим областима јавног и приватног сектора, у складу са општеприхваћеним правилима међународног права, потврђеним међународним уговорима, Уставом Републике Србије и законима, и сви су дужни да је поштују” (члан 2. став 1). Државни органи, органи аутономне покрајине, органи јединица локалне самоуправе, организације којима је поверено вршење јавних овлашћења, као и правна лица која оснива или финансира у целини, односно у претежном делу

Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе дужни су да прате остваривање равноправности засноване на полу у свим областима друштвеног живота, примену међународних стандарда и Уставом зајемчених права у овој области (члан 2. став 4). Закон обавезује органе јавне власти да воде активну политику једнаких могућности у свим областима друштвеног живота (члан 3). Политика једнаких могућности подразумева постизање равноправности полова у свим фазама планирања, доношења и спровођења одлука које су од утицаја на положај жена и мушкараца. Закон прави разлику између појмова *пол* и *род*, наводећи да се *пол* односи на биолошке карактеристике лица (члан 10. став 1. тачка 1), док *род* означава „друштвено успостављене улоге, положаје и статусе жена и мушкараца у јавном и приватном животу, а из којих услед друштвених, културних и историјских разлика проистиче дискриминација заснована на биолошкој припадности одређеном полу” (члан 10. став 1. тачка 2). Дискриминација по основу пола се дефинише као „свако неоправдано прављење разлике или неједнако поступање, односно пропуштање (искључивање, ограничавање или давање првенства) које има за циљ или последицу да лицу или групи отежа, угрози, онемогући или негира признање, уживање или остваривање људских права и слобода у политичкој, економској, друштвеној, културној, грађанској, породичној и другој области” (члан 4. став 1). Дискриминацијом се сматра и ако се према лицу неоправдано поступа лошије него што се поступа према другоме, искључиво или углавном што је тражило или намерава да тражи правну заштиту од дискриминације или је понудило или намерава да понуди доказе о дискриминаторском поступању. Под неоправданим разликовањем, искључивањем, ограничавањем и поступањем или другим предузетим мерама, у смислу овог закона, нарочито се сматра ако: 1) предузета мера није оправдана законитим или легитимним циљем; 2) не постоји сразмера између предузетих мера и циља који се предузетим мерама остварује. Као и Закон о забрани дискриминације, и Закон о равноправности полова предвиђа предузимање посебних мера ради отклањања и спречавања неједнаког положаја жена и мушкараца и остваривања једнаких могућности полова (члан 7).

- **Закон о забрани дискриминације** („Службени гласник РС”, број 22/09). Уређује општу забрану дискриминације, облике и случајеве дискриминације и механизме заштите. Међу основама дискриминације наводи, између осталих, пол, родни идентитет, сексуалну оријентацију, брачни и породични статус (члан 2, став 1). Закон дефинише дискриминацију на основу пола као поступање „противно начелу равноправности полова, односно начелу поштовања једнаких права и слобода жена и мушкараца у политичком, економском, културном и другом аспекту јавног, професионалног, приватног и породичног живота” (члан 20. став 1). Чланом 14. Закон предвиђа примену посебних мера уведених ради постизања пуне равноправности, заштите и напретка лица, односно групе лица која се налазе у неравноправном положају.

- **Национална стратегија за родну равноправност за период од 2016. до 2020. године** - (јануар, 2016. Влада Републике Србије).

Полази од Устава Републике Србије, који јемчи људска права утврђена потврђеним међународним уговорима, општеприхваћеним правилима међународног права и законима (члан 18. став 1), као и равноправност жена и мушкараца и развијање политике једнаких могућности (члан 15) и забрањује дискриминацију по било ком основу, укључујући и ону по основу пола (члан 21. став 3).

Овим документом се утврђује целовита и доследна политика државе у циљу елиминисања дискриминације жена, побољшања њиховог положаја и интегрисања принципа равноправности полова у све области деловања институција система, као једног од елемената модернизације и демократизације друштва. Стратегијом су обухваћене области које се тичу учешћа жена у креирању политика и у доношењу одлука: економија, образовање и здравље, сузбијање насиља над женама, као и питање присутности родних стереотипа у медијима.

У периоду од 2016. до 2020. године фокус јавне политике ће бити усмерен на остваривање следећих стратешких циљева:

1. Промењени родни обрасци и унапређена култура родне равноправности:

- 1.1. Повећани капацитети и знање руководиоца/руководитељки и запослених у органима јавне власти о родној равноправности.
- 1.2. Родно осетљиво формално образовање.
- 1.3. Развијање знања и видљивост академских резултата у области студија рода.
- 1.4. Повећан ниво свести јавности о значају родне равноправности.
- 1.5. Повећана сигурност жена од родно заснованог насиља у породици и у партнерским односима.

2. Повећана равноправност жена и мушкараца применом политика и мера једнаких могућности:

- 2.1. Равноправно учешће жена и мушкараца у родитељству и економији старања.
- 2.2. Жене и мушкарци равноправно одлучују у јавном и политичком животу.
- 2.3. Побољшан економски положај жена и статус жена на тржишту рада.
- 2.4. Унапређена улога жена у систему безбедности.
- 2.5. Жене и мушкарци у руралним подручјима активно и равноправно доприносе развоју и имају равноправан приступ резултатима развоја.
- 2.6. Унапређен положај вишеструко дискриминисаних и рањивих група жена.
- 2.7. Побољшано здравље жена и равноправан приступ здравственим услугама.

3. Системско увођење родне перспективе у доношење, спровођење и праћење јавних политика:

- 3.1. Успостављени функционални механизми за родну равноправност на свим нивоима.
- 3.2. Родна перспектива укључена у сва стратешка документа.
- 3.3. Родна анализа политика, програма и мера.
- 3.4. Родно осетљива статистика и евиденција.
- 3.5. Родно одговорно буџетирање.
- 3.6. Успостављени механизми сарадње са удружењима.
- 3.7. Успостављена међународна и регионална сарадња и размена добрих пракси.

Стратешки циљеви су усклађени са важећим документима јавних политика, међународним стандардима родне равноправности, постојећим правним оквиром и приоритетима Владе, дефинисаним у Националном програму за усвајање правних тековина ЕУ (2014–2020). У формулисању циљева пошло се од налаза и препорука Евалуације Акционог плана за примену Националне стратегије за побољшање положаја жена и унапређивање родне равноправности (2010–2015). Узети су у обзир и стратешки циљеви дефинисани у Стратегији родне равноправности Савета Европе 2014–2017, као и приоритети Европске уније у овој области утврђени Стратегијом за равно-правност између жена и мушкараца 2010–2015. У утврђивању стратешких циљева и мера ради унапређивања родне равноправности у Републици Србији узети су у обзир и закључци, предлози и сугестије дати током консултативних састанака у локалним срединама у процесу израде Стратегије.

У утврђивању стратешких циљева у периоду од 2016. до 2020. године Република Србија полази од следећих принципа:

1. поштовање људских права, достојанства и интегритета личности, као и уважавање различитости,
2. солидарност, правичност и једнаке могућности за све, без дискриминације по било којој основи,
3. подршка личном и друштвеном оснаживању жена, нарочито припадница рањивих група,
4. јавност и транспарентност у спровођењу мера и одговорност државе у постицању родне равноправности,

5. заједнички ангажман жена и мушкараца и њихово партнерство у остваривању родне равноправности,
6. узимање у обзир економских, социјалних, административних, буџетских и других могућности,
7. континуираност планирања,
8. координација, сарадња и стратешко партнерство државног, пословног и цивилног сектора у постизању родне равноправности,
9. конзистентност и усклађеност са преузетим обавезама у процесу европских интеграција.

Институционални механизми који у Републици Србији спроводе и надгледају процес унапређења родне равноправности.

На националном нивоу формиран су:

- ✓ **Одбор за људска и мањинска права и равноправност полова** као стално радно тело Народне скупштине (од 2003. године),
- ✓ **Савет за равноправност полова** (од 2004. године),
- ✓ **Управа за родну равноправност** (Управа је основана 2007. године као Сектор за родну равноправност у оквиру Министарства рада и социјалне политике, да би, 2008. године прерасла у Управу), коју је заменио **Одсек за унапређење родне равноправности** у оквиру Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања (2014. године).
- ✓ **Координационо тело за родну равноправност**, основано је од стране Владе 30. октобра 2014. године са задатком разматрања свих питања и координисања рада органа државне управе у вези са родном равноправношћу.
- ✓ **Заштитник грађана и**
- ✓ **Повереник за заштиту равноправности** (формиран Законом о забрани дискриминације) такође се баве питањима родне равноправности, у оквирима својих надлежности.

Ради спровођења Националног акционог плана за примену Резолуције 1325 Савета безбедности Уједињених нација „Жене, мир и безбедност” у Републици Србији (2010–2015) (у даљем тексту: Национални акциони план) у Републици Србији формирана су четири институционална тела и то: Политички савет Владе Републике Србије за спровођење Националног акционог плана, Мултисекторско координационо тело Владе Републике Србије за спровођење Националног акционог плана, Аналитичке групе и истраживачки тимови за праћење, анализу и извештавање о спровођењу тог плана у надлежним органима државне управе и Комисија Народне скупштине Републике Србије за праћење спровођења Националног акционог плана.

Такође, Националним акционим планом предвиђени су и следећи механизми родне равноправности на нивоу појединих органа државне управе ради уградње родне перспективе: саветник/саветница за родну равноправност министра/директора, саветник/саветница за род команданата националних контингената у мултинационалним операцијама, механизам колегијалне помоћи, „особе од поверења”, механизам за родно одговорну евиденцију кадрова и родно одговорне статистике и механизам родно одговорног буџетирања.

На нивоу АП Војводине формиран су:

- ✓ **Одбор за равноправност полова Скупштине Аутономне покрајине Војводина,**
- ✓ **Покрајински секретаријат за привреду, запошљавање и равноправност полова,**
- ✓ **Савет за родну равноправност и**
- ✓ **Завод за равноправност полова.** У оквиру институције Покрајинског омбудсмана делује заменик/заменица Покрајинског омбудсмана за равноправност полова.

Највеће достигнуће представља подизање свести о постојању законске обавезе за јединице локалне самоуправе да се баве питањима родне равноправности.

- ✓ **Локални механизми,**
- ✓ **задуживање лица за родну равноправност и, у мањем броју,**
- ✓ **усвајање локалних акционих планова за родну равноправност.**

У унапређењу родне равноправности на локалном нивоу посебно значајну улогу има Стална конференција градова и општина путем обука, умрежавања и јачања капацитета локалних механизма за родну равноправност. Истраживање „Подршка локалним самоуправама у Србији у процесу европских интеграција”, које је урадио Институт за социолошка истраживања крајем 2014. године, показало је напредак у броју основаних локалних механизма за родну равноправност, и то: у односу на 2010. годину пораст са 53,2% на 90% општина, а у броју лица задужених за родну равноправност пораст са 32% на 71,2%. Остварен је минималан помак у разумевању родне равноправности не само као женске теме, већ као питања развоја.

Иако је пораст у броју механизма родне равноправности на локалном нивоу значајан, и даље постоје бројни изазови: улога ових тела није јасна, нису свуда активна и не остварују утицај. Лица се задужују за ову област на волонтерској бази, немају јасан опис послова које треба да обављају и врло ретко су на управљачким и утицајним позицијама у структури.

Мноштво нових закона и пре свега рационализација јавног сектора одразиће се на постављање приоритета у локалним самоуправама. То може бити предност, јер се родна равноправност може наћи високо на тој листи, или недостатак, уколико ова тема остане без ресурса. Ограничени ресурси и недовољна подршка политичких актера највећа су препрека раду ових механизма на свим нивоима.

Родно осетљива статистика не подразумева само разврставање и приказивање постојећих података по полу, већ и уважавање разлика у проблемима и изазовима с којима се жене и мушкарци сусрећу у свим сферама живота.

На међународном нивоу, прво званично разматрање родно осетљиве статистике одиграло се за време Прве светске конференције о женама у Мексико Ситију 1975. године.

Пекиншка декларација и платформа за акцију из 1995. године, која даје јасан скуп препорука и смерница за побољшање положаја жена у свету, дотиче се и родно осетљиве статистике. Она наводи **обавезу држава** да редовно прикупљају, обрађују и објављују податке разврстане по полу и старосној доби како би се омогућио увид у проблеме и питања који се тичу положаја жена и мушкараца.

Редовно и свеобухватно праћење и приказивање родно осетљивих података омогућава сагледавање стања у друштву у погледу родне дискриминације, односно утврђивање да ли постоји неравноправност између жена и мушкараца. Оно такође омогућава креирање, планирање и спровођење политика које су усмерене на отклањање неједнакости и унапређење положаја дискриминисаних група или појединаца.

2. ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ ЛОКАЛНОГ АКЦИОНОГ ПЛАНА ЗА РОДНУ РАВНОПРАВНОСТ

Локални акциони план за родну равноправност (ЛАППР) је развојни документ општине Власотинце, који утврђује целовиту и усклађену политику општине у циљу унапређења родне равноправности.

Документ дефинише политику једнаких могућности, утврђује циљеве, мере и план активности ради постизање родне равноправности.

У документу су индетификовани приоритети деловања, одређени су носиоци активности, временски оквир за њихову реализацију, као и индикатори у остваривању циљева за постизање родне равноправности.

Локални акциони план за родну равноправност покрива следеће области: образовање, културу, спорт, медије, здравље, насиље у породици, економију и одрживи развој, политику и одлучивање.

Основни циљ ЛАППР јесте да с једне стране дефинише приоритетне области за деловање Савета за родну равноправност, а у складу са мандатом, те усвојеном Националном Стратегијом за родну равноправност за период од 2016. до 2020. године, коју је, у јануару 2016. године усвојила Влада Републике Србије, као и да омогући праћење напретка у сфери родне равноправности на територији општине Власотинце, а како то предвиђа и сам Закон о родној равноправности усвојен у децембру 2009. године.

Савет за родну равноправност, је носилац активности у изради Локалног акционог плана за родну равноправност. Користећи искуства, Савет за родну равноправност развио је детаљну методологију за што квалитетнију израду Акционог плана, пошавши од става да је за квалитетан предлог неопходан широк консултативан процес и наставак успешне сарадње између цивилног сектора и локалне самоуправе. Како је ово први акциони план из области родне равноправности, и како је ово област која се односи на све нивое друштва, кроз процес израде је изграђена мрежа партнера на локалном нивоу, уз јачање сарадње са цивилним друштвом.

Приоритети дефинисани Акционим планом: учешће жена у одлучивању, побољшање економског положаја жена, једнако учешће жена у образовању, побољшање здравља жена, борба против сексуално и родно заснованог насиља и представљање жена у култури, спорту и медијима.

3. ПРАВНИ И ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ОКВИР ЗА БАВЉЕЊЕ ПИТАЊИМА РОДНЕ РАВНОПРАВНОСТИ НА ЛОКАЛНОМ НИВОУ

Устав Републике Србије, као основни и највиши правни акт у правном систему, садрживише одредбикоје су значајне за успостављање и деловање институционалних механизма (различита тела, органи при скупштини или органима изврше власти) за родну равноправност на локалном нивоу. Следеће одредбе Устава говоре о потреби успостављања локалних механизма за родну равноправност на локалном нивоу:

- Општина као и друге јединице локалне самоуправе имају Уставом прописану обавезу да се старају о остваривању, заштити и унапређењу људских и мањинских права што укључује и право на равноправност полова и сва права по том основу као и забрану дискриминације засноване на припадности полу (члан 190 став 3);
- Устав експлицитно прописује обавезу свих државних органа, па и органа који се образују у локалној заједници да у оквирима надлежностилокалне заједнице и у областима у којим се простире надлежност локалне заједнице, као и да сваки орган у складу са својим надлежностима води политику једнаких могућности, а политику једнаких могућности изричио везује управо за остваривање равноправности жена и мушкараца (члан 15);
- Устав изричито прописује могућност да се у локалној заједници, на локалном нивоу у оквиру надлежности које припадају локалној заједници усвоје посебне мере на локалном нивоу а које за циљ имају управо постизање равноправности лица или групе лица која су суштински у неједнаком положају и одређује недискриминаторну природу ових мера (члан 21 став 4).
- Локалним заједницама је Уставом гарантовано право на самоорганизовање у оквирима које прописује Устав и закон чији садржај укључује право локалне заједнице и органа локалне самоуправе да регулишу организацију, уређење и надлежност органа и јавних служби које се образују у локалној заједници (члан 179).
- Устав регулише и право грађана на бесплатну правну помоћ која представља интегрални део целокупног система заштите људских и мањинских права и веома важан инструмент заштите права и ситуацију када је право повређено, ограничено или суспендовано (члан 67).

Закон о равноправности полова, регулише једном начелном одредбом, обавезе органа који се формирају у локалним заједницама (општине и градови) као и начин остваривања родне равноправности на локалном нивоу. Три су важна подручја на која овај Закон упућује:

- Прво, обавезе органа локалне заједнице да подручју равноправности полова,
- Друго, формирање локалног институционалног механизма за равноправност полова,
- Треће, формирање процедуре учешћа у одлучивању која се односе на равноправност полова и значајна су за остваривање равноправности полова у локалној заједници.

Локалне заједнице и њихови органи имају следеће Законом прописане обавезе на подручја родне равноправности/равноправности полова. У надлежностима органа локалне самоуправе и међу њиховим законским обавезама су:

- Обезбеђивање равноправности полова у локалној заједници (члан 39 став 1 Закона);
- Вођење политике која доприноси остваривању једнаких могућности за остваривање права жена и мушкараца у локалној заједници (члан 39 став 1 Закона);
- Подстицање и унапређивање равноправности полова, који Закон прописује као обавезу органа у локалној заједници они остварују у оквиру својих надлежности као и у оквиру послова који су непосредно везани за равноправност полова (члан 39 став 1 Закона);
- Законска одредба која прописује формирање локалних институционалних механизма за равноправност полова (радно тело или особа - запослени - задужена за равноправност полова) обезбеђује стабилност локалних механизма за равноправност полова како њихов опстанак не би најдиректније зависио од промене скупштинске већине у локалној заједници.
- Законом је такође прописана процедура која налаже надлежним органима локалне заједнице да у процесу усвајања развојних планова као и других аката које усваја локална заједница у областима у којим се простире њена надлежност, а оквиру својих надлежности: разматрају мере и активности које су у функцији равноправности полова (члан 39 став 1 Закона); разматрају мере и активности које су у функцији остваривања једнаких могућности (члан 39 став 2 Закона)

Поменуте одредбе Устава и Закона представљају правни оквир унутар којег локална заједница својим прописима (статутом, пословником скупштине локалне заједнице, одлукама и др.) регулише:

- *статут* (начин избора, састав и конституисање локалног тела за родну равноправност)
- *надлежности* (послови које обавља локално тело за родну равнопарвност) и
- *процедуре* (облици и начин на који локално тело за родну равноправност учествује о одлучивању о пословима и надлежностима локалне заједнице).

Надлежности скупштинског радног тела за родну равноправност у локалној заједници које се образује за област равноправност полова профилишу у основи два закона:

- Закон о локалној самоуправи који прописује компетенције и надлежности локалне заједнице и органа који се образује у локалној заједници;
- Закон о равноправности полова који регулише послове и прописује обавезе органа власти у области равноправности полова.

4. ОПШТИ ПОДАЦИ О ОПШТИНИ

Општина Власотинце простире се у југоисточном делу Србије, на подручју средњег и доњег слива реке Власине. Простире се на 307,93 км². На простору општине у 48 насеља, према попису из 2011. година, живело је укупно 29.669 становника. Ова област има две природне целине: горњи или источни део, који обухвата њене брдско планинске пределе; и дони или западни део који је смештен на источној страни Лесковачко-власотиначке котлине, на западним падинама Крушевице и северозападним огранцима Острозуба. Просечна густина насељености на нивоу општине износи око 108 ст/км². Територија општине обухвата 47 катастарских општина. Граничи се са четири општине: на северу, општином Гаџин Хан; на североистоку, општином Бабушница; на југоистоку општином Црна Трава и на југозападу са територијом града Лесковца.

11

Власотинце - Степен развијености: IV група (испод 60% републичког просека)

Демографска обележја

Подручје општине Власотинце спада у емиграциона и депопулациона подручја. Позитиван демографски тренд трајао је до 1971. године, после чега долази до смањења укупног становништва и погоршања свих виталних демографских карактеристика.

Према последњем попису (2011. године) Општина је имала укупно 29.9 хиљада становника, што представља пад у односу на претходни попис (2002. год.) од 11%. А, према проценама у 2013. и 2014. години број становника је био 29.256, односно 28.948, становника/ца (укупан број жена је 14470, док је 14478 мушка популација) што представља даљи пад.

У 48 насеља на територији општине Власотинце регистрована су 4130 пољопривредна домаћинства од чега су 831 жена носиоци газдинства.

Становништво и површина

01. Површина (у км ²)	308
02. Број становника према Попису 2002	33.312
03. Број становника према Попису 2011	29.893
04. Број становника 2014 - процена	28.948

У старосној структури становништва значајно је повећан удео старачког становништва. Процент становништва старијег од 43 година у општини Власотинце износи чак 16,16%. Стопа наталитета у општини Власотинце је 8% стопа смртности 16,% стопа природног прираштаја -7,8%.

Становништво према старосним групама и полу, 2013–2014.

	2013		2014	
	женско	мушко	женско	мушко
Деца старости до 6 година (предшколски узраст)	795	849	784	803
Деца старости 7–14 година (узраст основне школе)	1214	1286	1175	1274
Становништво старости 15–18 година (узраст средње школе)	658	702	641	674
Деца (0–17 година)	2492	2649	2439	2563
Млади (15–29 година)	2565	2794	2521	2759
Радни контингент становништва (15–64 година)	9542	10176	9435	10057
Укупан број становника	14622	14634	14470	14478

Извор: РЗС – Витална статистика

У односу на степен развијености Власотинце се налази у 4 групи.

Што се тиче етничке структуре становништва, треба истаћи да 32.858 (или 98,63%) становника општине Власотинце чине Срби, 277 становника (0,81%) су Роми а преосталих 0,5% становништва чине Македонци, Хрвати, Црногорци, Мађари, Румуни и неодређени.

На територији општине Власотинце бораве 73 избегла лица од тога је 13 лица мушког пола и 8 жена. Укупан број расељених лица на територији општине Власотинце је 52, од тога 27 мушкарца и 25 жена.

Број избеглих лица код којих је престало својство је 59. У приватном смештају се налазе 73 избеглих лица. Број расељених лица у приватном смештају је 52 . У сеоским срединама бораве 2 избегла и 23 расељена лица. У градској средини бораве 19 избегла и 31 ресељено лице.

5. АНАЛИЗА ПОЛОЖАЈА ЖЕНА У ОПШТИНИ ВЛАСОТИНЦЕ ПО ПИТАЊУ РОДНЕ РАВНОПРАВНОСТИ

УЧЕШЋА ЖЕНА У ПРОЦЕСИМА ОДЛУЧИВАЊА И ОСТВАРИВАЊЕ РОДНЕ РАВНОПРАВНОСТИ

Право на равноправно учешће жена и мушкараца у процесима одлучивања о јавним пословима гарантовано је Уставом Републике Србије из 2006. године и другим домаћим и међународним документима о људским правима. Изборним законима прописано је да најмање 30% припадника мање заступљеног пола мора бити заступљено на изборним листама.

Скупштина општине Власотинце има 45 одборника, од чега одборницима припадају 31 места или 83%, а одборницама 14 места или 19%. Скупштина општине има председника, једног заменика председника СО, који су мушког пола и секретара, женског пола. Општинско веће броји 9 чланова, сви чланови су мушког пола. На месту помоћника и заменика председника налазе се мушкарци.

У општинској управи ситуација је негативна по питању родне равноправности на уштрб жена. Жене нису на челу ниједног одељења. Укупан број запослених у општинској управи износи 118 упошљеника/ца, од тога женама припада 48 радних места или 44%.

Када су у питању места у управним и надзорним одборима, јавних предузећа и установа на територији општине Власотинце на укупно 54 места распоређено је 24 жена или 12%. Од укупно 9 одбора на месту председница се налазе 2 жене или 9%.

У општини Власотинце као Скупштинска тела постоје 7 Савета, жене су председнице у 1 Савету, а укупан број чланова је Савета је 53, од тога су 41 мушкараца или 78% и 12 жена или 22%.

У 5 општинских комисија од укупног броја чланова 46 чланова/ца, жена је 12 или 19%. На месту председница општинских комисија се налазе 1 жена или 1%.

У 11 школских одбора, локална самоуправа је именovala 33 представника/ца (23 мушкараца и 10 жена, што значи да жене чине 23%.

Месне заједнице, а нарочите сеоске значајне су јер су најближе свакодневном животу, уочавању конкретних проблема са којима се становништво суочава, као и са аспекта информисања грађана/ки. Од 50 Председника Месних заједница 1жена је председница/-.

Разлози за недовољно присуство жена у политици су разни, а део препрека лежи у устаљеним традицијама, где недовољан утицај, породичне обавезе и брига о деци обесхрабрују жене да траже политичку функцију. Посебан проблем је могућност учешћа у јавном и политичком животу за вишеструко дискриминисане жене.

Равноправно и равномерно учествовање у одлучивању јесте један од темеља демократије и спада у гарантована људска права. Остваривање права жена и њихово подстицање да учествују у одлучивању шири демократске процесе, води до мирнијег и стабилнијег друштва у које су укључени различити аспекти људских потреба, те поспешује транспарентност у доношењу одлука и праведнију расподелу утицаја у друштву.

ОСТВАРИВАЊЕ РОДНЕ РАВНОПРАВНОСТИ У ОБРАЗОВАЊУ

Једнако право на образовање и једнака доступност образовања основа су за постизање једнаких могућности за професионалну каријеру и за остваривање личних потенцијала како мушкараца тако и жена. Ова права у нашој земљи гарантована су на свим нивоима школовања.

У Власотиначкој општини настава се изводи у 9 основних школа од којих су две градске ОШ "Синиша Јанић" и "8. Октобар". Укупан број ученика/ца који похађа основну школу у 2015. години износи 2331 .

У општинском центру раде и две средње школе: Техничка школа са 496 уписаних ученика/ца распоређених у 22 одељење и Гимназија "Стеван Јаковљевић" са укупно 420 ученика/ца у 16 одељења у школској 2015/2016 години. Укупан број упошљених у образовању је Техничкој школи жене 37, мушкарци 44. Укупан број упошљених у образовању у Гимназији "Стеван Јаковљевић" жене 30, мушкарци 25.

У образовним процесима као наставнице жене партиципирају у великом броју. Процент жена и овде зависи од нивоа установа као и од образовних профила, па је тако међу васпитачицама за предшколски узраст 95,5% жена, у основним школама међу наставним особљем 69,8% жена.

Предшколска установа „Милка Диманић“ у свом саставу има 4 објекта и покрива делокруг предшколског образовања деце.

Неједнакост у образовању задржала се у неким мањинским групама, јер један део популације не успева да оствари законом загарантовано право на основно образовање, а доступност образовања смањује се и социјалним раслојавањем у транзицији. Разлике у образовању код дечака и девојчица нису посебно видљиве код ромске деце. У предшколској установи у 2015/16 . години 3-5 године 2 девојчице и пет дечака. Припремни предшколски програм имамо 14 детета, од тог 6 дечака и 8 девојчице. Основну школу похађају 112 детета, од тога 64 дечака и 48 девојчице. Средњу школу похађају 19 ученика од тога 10 дечака и 9 девојчице.

Факултет похађају троје, од тога 2 мушкарца и 1 девојка.

Сва деца на територији општине Власотинце редовно похађају школу.

Проблем који у значајној мери опредељује напредовање ромске деце у школи односи се на предшколски развој ромске деце. Низак материјални, социјални и образовни статус родитеља у значајној мери неповољно утиче на напредак ромске деце у школи и доводи до заостајања или стагнирања. Приликом уписа у први разред, у основним школама са територије општине Власотинце треба истаћи да се свој ромској деци даје иста шанса за похађање одељења редовне наставе.

Код образовног система у погледу родне равноправности може се уочити недостатак адекватног образовања о репродуктивном здрављу, недовољно подстицање девојчица на бављење физичком културом и спортом пре свега у сеоским и ромским заједницама, а недостаје и развијена родно сензитивна статистика, темељна истраживања о садржају уџбеника и наставних програма, утицају школе на формирање родних идентитета као и развијање методологије у овој области.

Потребно је обезбедити родну равноправност у е-образовању и у равномерној доступности ИКТ пре свега у неформалном образовању, ради спречавања дигиталног јаза међу половима. Равноправност у информационом друштву може имати пресудан утицај на будући положај жена и мушкараца.

ПОБОЉШАЊЕ ЗДРАВЉА ЖЕНА И УНАПРЕЂИВАЊЕ РОДНЕ РАВНОПРАВНОСТИ У ЗДРАВСТВЕНОЈ ПОЛИТИЦИ

Последње деценије XX века становништво Србије било је изложено економској кризи, ратним дејствима на просторима бивше Југославије, популационим губицима, санкцијама и НАТО бомбардовању, те другим траумама и стресним ситуацијама, што су све фактори високог ризика по здравље становништва. Здравствено стање су угрожавали и раширени ризични стилови понашања, немар према животної средини и њено загађење, сиромаштво и незапосленост као последице дуготрајне економске кризе.

Због истих фактора, дошло је и до кризе у систему здравствене заштите становништва, тако да су на жене деловали и додатни специфични фактори ризика, услед њиховог повећаног оптерећења и одговорности, при чему је терет бриге и старања о болеснима пребачен углавном на њих. Због периода без адекватне нормативне регулативе и нарастања приватне праксе, и са различитим појавама корупције, неједнакост у остваривању права на квалитетну здравствену заштиту посебно је погађала жене из вишеструко дискриминисаних група.

Хроничне масовне незаразне болести, као што су кардиоваскуларни проблеми, малигни тумори, болести исхране и метаболизма, опструктивне болести плућа, повреде, тровања и поремећаји менталног здравља већ дужи период доминирају у националној патологији женског здравља. Међу узроцима умирања жена на првом месту су болести срца и крвних судова, од којих умире 60,8% жена, а затим малигне болести као узрок смрти 16% жена. Следе болести жлезда са унутрашњим лучењем, исхране и метаболизма, болести система за дисање, органа за варење и последице деловања спољних фактора.

Здравствено стање жена је додатно угрожено и трудноћом, порођајем, материнством с једне, и економском зависношћу и неодговарајућим мерама безбедности и здравља на раду, у саобраћају и код куће, са друге стране. 21% жена изложено је сталном стресу. Као додатни фактор лоше утичу и ризични стилови понашања, који укључују пушење које је раширено код 33,6% жена, неправилна исхрана која доводи до гојазности и других поремећаја, као и недовољна физичка активност, пошто се мање од 25% жена бави рекреацијом или спортом. Жене не поклањају довољну пажњу превенцији, јер на пример свега 6,3% жена годишње посети гинеколога, учесталост абортуса је веома висока, а коришћење контрацептивних средстава ниско.

Број оболелих жена на територији Власотинце евидентираних током 2011.год. је 9095 са дијагнозом (болести срца и крвних судова). Са дијагнозом (инсулин зависна шећерна болест) број оболелих жена је 401, док са дијагнозом (независна инсулинска шећерна болест) тај број износи 1709 (шећерна болест). Број оболелих жена са дијагнозом канцером грлића материца је 74, док је са дијагнозом канцером дојке тај број двоструко већи 152.

Бар два основна узрока умирања и разбољевања жена (кардиоваскуларне и малигне болести) могу се спречити мерама примарне превенције (промоција здравља, развијање здравих стилова живота и др.) и мерама секундарне превенције (рано откривање болести, нарочито болести репродуктивних органа, и др.) Зато у програмима здравствене заштите жена приоритет треба дати мерама промоције здравља и превенције болести.

Примарна здравствена заштита на територији општине Власотинце обавља се у Дому здравља Власотинце (7 служби) у 11 објеката од чега је 7 здравствених амбуланти смештено по селима општине. У здравственим установама ради око 200 радника (124 жена и 76 мушкараца) Од тог броја 60 запослених су лекари (1/2 специјалиста), 60 сестара и техничара, а остало је немедицинско особље.

ПОБОЉШАЊЕ ЕКОНОМСКОГ ПОЛОЖАЈА ЖЕНА И ОСТВАРИВАЊЕ РОДНЕ РАВНОПРАВНОСТИ

Нови Закон о раду прописује равноправност полова у погледу услова запошљавања, избора позива, услова рада, права из радног односа, образовања, оспособљавања и усавршавања, напредовања на послу, отказа уговора о раду, забране узнемиравања и сексуалног узнемиравања запослених, одговорност послодавца за незаконито поступање, породилско одсуство, одсуство са рада ради неге детета и одсуство са рада ради посебне неге детета и посебна заштита од отказа уговора о раду (за време трудноће, породилског одсуства са рада ради неге детета и одсуства са рада ради посебне неге детета), и др.

Анализом статистичких података РЗС-у из 2002.године јасно се уочава лош положај жена на тржишту рада у општини Власотинце. Укупан број запослених лица је 4902 од тога је 33,6% жена то јест 1782 жене. Подаци нам говоре да је већи број запошљених жена у трговини, угоститељству, образовању, здравственим и социјалним пословима у односу на мушкарце.

Данас број запослених лица је 5700, од тога је 1407 жена односно 42%, што је за 14,4% више у односу на пре 10 година. На посао тренутно чека 5263 лица. Стопа незапослености је 16,5%.

Старосна и полна структура незапослених лица задњих година показује да највеће учешће у структури незапослених, према годинама старости, имају незапослена лица од 40 до 44 године (13,68 %), а затим лица од 30 до 34 године (13,42%).

Посебно је наглашен проблем запошљавања жена преко 45 година, затим домаћица, пољопривредница, младих жена и жена из вишеструко дискриминисаних група. Основни проблеми у запошљавању жена су неадекватна квалификациона структура, дискриминација по старости већа него за мушкарце, притисци ради одлагања закључења брака и родитељства, сексуалне уцене и др. Препреке у samozapošljavanju су недостатак почетног капитала, несигурност економског окружења, кредитна неспособност, недостатак власништва над некретностима, недостатак знања и вештина за предузетништво, недостатак самопоуздања и подршке, и др.

Проблеми запослених жена у Власотинцу огледају се у слабој доступности руководећих и највише плаћених послова, традиционалој подели занимања на „мушка“, више плаћена и престижнија, и „женска“, мање плаћена и мање престижна, масовном женском раду у сивој економији, високој концентрацији женске радне снаге на ниже плаћеним пословима, притисцима у погледу родитељства и сексуалном узнемиравању и др. По подацима РЗС укупан број корисника социјалних услуга је 3061 грађана/ки. Број корисника новчане социјалне помоћи 595.

Према попису из 2011. године нежењени 3396, ожењени 9499, удовци 714, разведени 173, док је код жена: неудате 2041, удате 9581, удовице 2090 и разведене 264.

У периоду од 2000-2011. године, број закључених бракова опао је за 41%, а број разведених бракова повећан је за 33%. Приликом развода, женама се у 80% случајева поверава самостално вршење родитељских права, што због проблема који настају приликом наплате алиментације и слабе судске заштите права детета на издржавање, знатно повећава ризик од сиромаштва.

Економска равноправност кључни је фактор за постизање квалитативних помака за равнотежу у односима жена и мушкараца. Уколико немају једнаке услове и могућности за економску самосталност, све друге мере за унапређивање равноправности полова имају мање изгледа на успех.

ПРЕВЕНЦИЈА И СУЗБИЈАЊЕ НАСИЉА НАД ЖЕНАМА И УНАПРЕЂЕЊЕ ЗАШТИТЕ ЖРТАВА

Насиље над женама је резултат неравнотеже моћи између жена и мушкараца која доводи до озбиљне дискриминације жена, и у оквиру друштва и у оквиру породице. Оно представља кршење људских права, чија сама природа лишава жене њихове могућности да уживају основне слободе, често оставља жене рањивим за даље злостављање и представља велику препреку у превазилажењу неравноправности између мушкараца и жена у друштву.

Насиљу у Власотинцу су посебно изложене жене из маргинализованих и/или вишеструко дискриминисаних група (Ромкиње, жене са инвалидитетом, жене са психички измењеним понашањем, жене зависне од алкохола, дроге и/или лекова, хроничне болеснице, сиромашне жене, женска деца, старице, жене из сеоских средина и друге вишеструко дискриминисане групе). Насиље према женама је сваки акт родно заснованог насиља, који резултира или може да има за последицу физичку, психичку или сексуалну повреду или патњу жене, укључујући претње таквим радњама, ограничење или произвољно лишење слободе, без обзира да ли се дешава у сфери јавног или приватног живота.

Због разорних последица које изазива, насиље над женама једна је од основних препрека за хармоничан, хуман и демократски развој друштва.

Насиље над женама у Власотинцу постаје озбиљан друштвени, политички и економски проблем. У годинама транзиције друштва и привредног система и као последица ратног окружења, константног економског исцрпљивања становништва, насиље у породици и партнерско насиље је у порасту као и број жена и деце које су жртве насиља.

Не постоје прецизни подаци о обиму и распрострањености насиља над женама у нашој општини. Већина података обезбеђена је захваљујући истраживањима невладиног сектора и они показују да је овај вид насиља веома раширен, чему су, поред патријархалног односа међу половима, допринели и тешка економска криза, избеглиштво, расељавање, ратно окружење, као и процеси ретрадиционализације. Најчешћи видови насиља над женама у Власотинцу су насиље у породици/партнерском односу и сексуално насиље над женама.

Подаци из 2016 године која је изнела НВО СОС (организација која се бави овом проблематиком) су следећи:

- ✓ укупан број позива жена које су их бар једном контактирале је 74
- ✓ број жена које су звале телефоном 96
- ✓ број жена које су долазиле лично или су посећене на терену 279
- ✓ број жена којима је дат правни савет 241 или писан поднесак 31 жена
- ✓ број жена којима је пружена саветодавна подршка 279
- ✓ број жена које је боравило у прихватишту жена 37 деца 12.

Да би се обезбедио успех у превенцији и сузбијању насиља над женама, мора се приступити, како унапређивању нормативног оквира и његовом усаглашавању са Националном стратегијом, тако и јачању капацитета система заштите жртава од насиља и умрежавању свих организација које се тиме баве, а затим извршити реформу у прикупљању података и вођењу документације, спровођењу истраживања и анализа. Посебна пажња потребна је како би се постигла промена јавне свести и обезбедила јавна подршка у осуди сваке врсте насиља.

ПОБОЉШАЊЕ ПОЛОЖАЈА ЖЕНА У МЕДИЈИМА

У Власотинцу нема систематизованих званичних података о броју медија нити пак постоји удружење медија. Област медија није до сада систематски истраживана из родне перспективе, иако постоје поједина вредна истраживања.

У цивилном друштву активно се ради на сузбијању негативног и стереотипног представљања жена, а нека удружења грађана раде и на прикупљању документације која се тиче представљања жена у медијима.

Генерално, жене су најчешће или одсутне или приказане на стереотипан начин у медијима. Осим што се појављују у ограниченом броју улога, често нису уопште део медијског садржаја, а када су присутне, онда се чине језички невидљивим, употребом мушког рода за занимања и функције које обављају. Значајно су мање представљене у вестима, ређе интервјуисане и питане за мишљење него мушкарци. Медији у Власотинцу веома ретко указују на велики и значајан допринос жена друштвеном и економском развоју.

У поплави комерцијалних медија, који се воде сензационализмом, жене су углавном приказане као објекти жеље и/или објекти за гледање. У томе се прелазе све границе коректности. Насилни, понижавајући или порнографски медијски производи имају веома негативан утицај на жене и њихово учешће у друштву. Прикази којима се ојачавају традиционалне женске улоге такође су врло ограничавајући. Тзв. "женски медији" баве се или проблемима физичког изгледа жена, или стереотипним садржајима „за домаћице“. Неке категорије жена су из медија готово изостављене (нпр. старије жене, припаднице мањинских, националних и верских група, жене другачије сексуалне оријентације, жене са инвалидитетом, сеоске жене итд).

Са ширењем комуникационих технологија, постоји огроман потенцијал да медији дају много већи допринос генералном напретку жена, промовишући родну равноправност, једнаке могућности и партнерске односе између мушкараца и жена, како у сфери јавне политике, тако и у вези приватних ставова и понашања.

Општина Власотинце је оснивач локалног листа "Власина" где се на месту уреднице налази жена, ту су још и ТВ "Власотинце" и Радио "Гага". Информације из Власотинца могу се још видети на ТВ "Лесковац" , као и у штампаним медијима *Панорама, Народне новине итд.*

Обзиром да медији имају одлучујући утицај на формирање јавног мњења, и да се преко њих рефлектује слика о женама, односно слика коју о родним улогама имају и жене и мушкарци, веома је важно да се жене и њихове активности и потребе приказују на озбиљан и адекватан начин. Потребно је стога охрабрити позитивне тенденције код оних медија који се развијају у правцу родне сензитивности, као и позитивне промене у законодавству и прихватање етичких кодекса у свим новинарским удружењима.

АНАЛИЗА СНАГА, СЛАБОСТИ, ПРИЛИКА И ПРЕТЊИ

(ССПП, енг. *SWOT*) даје пресек основних информација о тренутном стању родне равноп-равности и утврђује кључне проблеме на које се одговара овим Акционим планом.

СНАГЕ:	СЛАБОСТИ:
<ul style="list-style-type: none"> – Општина је обавезна да води политику једнаких могућности и примењује посебне мере ради спречавања и отклањања дискриминације; – многи стратешки документи садрже посебне мере за побољшање положаја жена и унапређење родне равноправности; – пораст свести о значају родне равноправности за развој економије и друштва у целини; – институционални механизам родне равноправности установљени на локалном нивоу; – повећано учешће жена у скупштини на локалном нивоу; – примењују се посебне мере у области запошљавања, самозапошљавања и предузетништва жена, укључујући рањиве групе; – покренута родно буџетска иницијатива на локалном нивоу; – покренута иницијатива за родно осетљиву статистику у многим областима; 	<ul style="list-style-type: none"> – велика раширеност родних стереотипа и предрасуда, чак и међу носиоцима/носиатељкама јавне власти – жене су изложене дискриминацији у свим сферама јавног живота, нарочито у области запошљавања и на тржишту рада, у приступу положајима одлучивања и напредовању на послу; – сексизам у медијима и у јавном оглашавању; – неповољан положај жена које припадају рањивим групама (младе, старије, Ромкиње, жене са инвалидитетом, жене на селу, труднице, жене које трпе насиље у породици, самохране мајке, незапослене и необразоване жене и др.) и које су нарочито изложене вишеструкој дискриминацији; – јавност је, а посебно рањиве групе, недовољно упозната са механизмима заштите од дискриминације; – недовољна буџетска подршка институционалним механизмима и политикама родне равноправности; – мали број жена у извршним органима власти; – мали број жена власница предузећа и жена на управљачким функцијама,; – недовољно знање и капацитети за спровођење ових и других стратегија чији је циљ елиминисање дискриминације жена, посебно припадница рањивих група; – недовољно учешће мушкараца у формулисању и примени Акционог плана;
ПРИЛИКЕ:	ПРЕТЊЕ:
<ul style="list-style-type: none"> – интеграција у ЕУ; – укључивање у фондове ЕУ; – јака политичка воља да се спроводи политика једнаких могућности и побољша положај жена; – знање и креативни потенцијал жена као допринос економском и друштвеном развоју; – успостављање система ефикасне сарадње и партнерства са женским групама и цивилним друштвом; – развијена мрежа женских и других удружења; – развијен људски потенцијал и знање потребно за примену мера и активности у циљу унапређења родне равноправности; – родна равноправност као део наставног плана и програма стручне обуке државних службеника/службеница; – подршка донатора и партнера. 	<ul style="list-style-type: none"> – неповољно економско окружење, пораст незапослености, сиромаштва, задужености и успореног економског развоја; – растуће неједнакости и социјална искљученост; – могуће одсуство политичке воље да се спроводи политика родне равноправности као области која није приоритет деловања; – недовољна буџетска средства за подршку планираним мерама и активностима; – недовољна информисаност јавности и недовољно развијена јавна свест; – недовољно знање и слаб капацитет људских ресурса у општинској управи; – непостојање координације активности између свих актера у општинској управи у спровођењу планираних активности; – недовољно разумевање проблематике родне равноправности као питања развоја од стране доносиоца одлука у општинској управи.

6. ОСНОВНИ ПРИОРИТЕТИ ЛОКАЛНОГ АКЦИОНОГ ПЛАНА

Приоритети Локалног акционог плана за унапређење родне равноправности на подручју општине Власотинце за период 2016. до 2020. године усмерени су на:

- **НА ПОВЕЋАЊЕ УЧЕШЋА ЖЕНА У ПРОЦЕСУ ОДЛУЧИВАЊА О ЈАВНИМ ПОСЛОВИМА;**
- **ОСНАЖИВАЊЕ УЛОГЕ ЖЕНА И УНАПРЕЂЕЊЕ РОДНЕ РАВНОПРАВНОСТИ РАДИ ДОПРИНОСА У УСПОСТАВЉАЊУ РАВНОТЕЖЕ МЕЂУ ПОЛОВИМА, И ИЗГРАДЊИ ХАРМОНИЧНИХ ОДНОСА НА ДОБРОБИТ ДРУШТВА;**
- **ЈАЧАЊЕ ПРЕДУЗЕТНИЧКИХ КАПАЦИТЕТА ЖЕНА РАДИ ЕКОНОМСКОГ ОСАМОСТАЉИВАЊА И САМОЗАПОШЉАВАЊА;**
- **ОМОГУЂАВАЊЕ ЛАКШЕГ ПРИСТУПА ЖЕНА РЕСУРСИМА, ЗАПОШЉАВАЊУ, ТРЖИШТУ И ТРГОВИНИ,**
- **ОБЕЗБЕЂИВАЊЕ ПОСЛОВНИХ УСЛУГА, ОБУКА, ПРИСТУПА ТРЖИШТИМА, ИНФОРМАЦИЈАМА И ТЕХНОЛОГИЈАМА, ПОСЕБНО ЖЕНАМА СА НИСКИМ ПРИМАЊИМА;**
- **ПРОМОВИСАЊЕ УСКЛАЂЕНИХ РАДНИХ И ПОРОДИЧНИХ ОБАВЕЗА ЖЕНА И МУШКАРАЦА, И ОЧУВАЊЕ ЗДРАВЉА ЖЕНА.**

7. ОСНОВНИ ПРАВЦИ ДЕЛОВАЊА НОСИЛАЦА АКТИВНОСТИ ЛОКАЛНОГ АКЦИОНОГ ПЛАНА 2016. – 2020.

У наредном периоду акценат ће бити на даљој изградњи институционалних капацитета унутар Општинске управе општине Власотинце ради изградње система родне равно-правности.

Посебан значај имају активности економског оснаживања женске популације кроз промоцију женског предузетништва, затим подизање свести у јавности на тему родне равноправности.

Унапређење родне равноправности у области борбе против насиља над женама у породици, као и јачању сарадње и умрежавању кључних актера на плану остваривања равноправности полова.

Посебну пажњу треба посветити јавним трибинама и саветовањима на тему очувања здравља младих, посебно здравља жена. Пример успешно реализованих активности које су изазвале значајну пажњу јавности представља реализација пројекта „Корак по корак“ из области заштите удравља жена..

Нажалост, све чешће појаве насиља и породици посебно према женама указују на потребу да се превенцији оваквих негативних појава у друштву мора посветити већа пажња, пре свега кроз партнерско укључивањем свих релевантних снага у локалној заједници.

Савремени токови друштвеног развоја које прожима принцип родне равноправности у друштвеној заједници, као општи принцип, посебно на локалном нивоу, захтевају нужно дефинисање родне равноправности, управо доношењем Акционог плана 2016. – 2020. година.

ЛАП је неопдни документ који омогућава приступ домаћим и међународним фондовима као извору средстава за финансирање бројних активности прецизно дефинисаних у табеларном делу.

8. ПРАЋЕЊЕ И ЕВАЛУАЦИЈА АКЦИОНОГ ПЛАНА

Праћење и евалуација обухвата све фазе и нивое спровођења Акционог плана са задатком да обезбеди информације о напретку у спровођењу дефинисаних активности, процену успешности остварених циљева ради редефинисања појединих активности.

Праћење и евалуација спроводи се прикупљањем и анализом података добијених оценом дефинисаних индикатора, којима се мере остварени резултати током спровођења планираних активности. У зависности од врсте и нивоа у коме се реализују планиране активности Савета за родну равноправност општине Власотинце директно ће пратити њихову реализацију на локалном нивоу.

9. РЕЗИМЕ

Општи и посебни циљеви утврђени у Акционим планом у погледу циљева, носилаца активности, партнера, временског периода у којем се имају остварити, извора њиховог финансирања, те индикатора остварених резултата по појединим областима, детаљно су приказани у табеларном делу Акционог плана како следи:

УНАПРЕЂЕЊЕ РОДНЕ РАВНОПРАВНОСТИ НА ТЕРИТОРИЈИ ОПШТИНЕ ВЛАСОТИНЦЕ

Стратешки циљ:

Побољшање положаја жена и унапређивање родне равноправности на територији општине Власотинце

Специфични циљеви:

1. Успостављање и изградња институционалних капацитета унутар општинске управе за бављање питањима родне равноправности
2. Подизање свести на тему родне равноправности повећање рада Савета за РР ЦО-е Власотинце у локалној заједници
3. Унапређење здравља жена и мушкараца
4. Унапређење економског положаја жена кроз промоцију и подстицање женског предузетништва
5. Спровођење националне стратегије за побољшање положаја жена и унапређење родне равноправности у области борбе против насиља над женама у породици
6. Јачање сарадње и умрежавање са актерима кључним за питање родне равноправности

ОБРАЗОВАЊЕ

МЕРЕ	АКТИВНОСТИ/Пројекти	Одговорна институција-иницијатор/Партнери	МОГУЋИ ИЗВОРИ ФИНАНСИРАЊА	РОК	ПОКАЗАТЕЉИ
ПОБОЉШАЊЕ ПОЛОЖАЈА ЖЕНА У ОБЛАСТИ ОБРАЗОВАЊА	1. Формирање базе података о полној заступљености наставног кадра и ученика/ца, као и о броју ученика/ца који напуштају школу пре завршеног основног образовања	Органи локалне самоуправе Савет за РР Невладине организације	Локална самоуправа Министарство просвете РС Донатори	2017	- Спроведена анкета - Формирана база података - База објављена на сајту општине
	2. Обезбеђивање едукација о равноправности полова у образовним установама за наставно особље, ученике и родитеље	Савет за РР Образовне установе Невладине организације	Локална самоуправа Министарство просвете РС Донатори	2016-2020	- Број одржаних семинара и радионица у основним и средњим школама, за наставно особље, ученике и родитеље
	3. Едукације родитеља ромске деце о значају образовања у марту месецу, пре уписа деце у школи (април)	Савет за РР Образовне установе Невладине организације	Локална самоуправа Министарство просвете РС Донатори	2016-2020	- Број одржаних радионица за родитеље ромске деце - Број ново уписаних дечака и девојчица Ромске етничке заједнице
	4. Организовати и спровести најмање једном годишње оспособљавање за коришћење информационих технологија, за жене и децу, а посебно за жене на селу, ромску децу и особе са инвалидитетом.	Савет за РР Образовне установе Невладине организације Локална самоуправа	Локална самоуправа Министарство просвете РС Донатори	2016-2020	- Број одржаних обука - Број жена и деце учесника ИТ обуке - Уручени сертификати
	5. Организовање обуке за описмењавање посебно за жене са сеоског подручја и ромске жене, као и стицање одговарајућег образовања	Савет за РР Образовне установе Невладине организације Министарство просвете РС	Локална самоуправа Министарство просвете РС Донатори	2016-2020	- Одржане обуке - Стечене дипломе - Подаци о настављеном школовању

СПОРТ, КУЛТУРА И МЕДИЈИ

МЕРЕ	АКТИВНОСТИ/Пројекти	Одговорна институција-иницијатор/Партнери	МОГУЋИ ИЗВОРИ ФИНАНСИРАЊА	РОК	ПОКАЗАТЕЉИ
ПОСТИВАЊЕ РР У СПОРТУ	6. Обезбеђивање равноправне заступљености жена на свим позицијама одлучивања у образовању и спорту. - Установити годишња признања за жене: за стваралаштво у медијима, култури и спорту	Спортски савез Савет за РР Невладина организације Канцеларија за младе	Локална самоуправа Министарство омладине и спорта РС Донатори	2016-2020	- Број жена постављених на свим позицијама одлучивања на свим позицијама у образовању и спорту - Додељена признања
	7. Постизање родне равноправности за бављење спортом (масовним, аматерским и врхунским) уз укључивања Ромкиња и жена из сеоских средина.	Савет за РР Спортски савез, КЗМ	Локална самоуправа Министарство омладине и спорта РС Донатори	2016-2020	- Број спортисткиња и женских спортских организација на локалу. - Број термина који је дат женским клубовима на коришћење спортске хале,
	8. Мере афирмативних акција за спортисткиње и једнако вредновање спортских резултата	Савет за РР Спортски савез, Канцеларија за младе	Локална самоуправа Ресорна спорта и омладине РС Донатори	2016-2020	- Број женских спортских организација финансираних од стране Општине. постигнутих спортских резултата.
ПОСТИВАЊЕ РР У МЕДИЈИМА И КУЛТУРИ	9. Едукација новинара и новинарки за питање родне равноправности и родно - сензитивног језика	Савет за РР Невладине организације	Локална самоуправа Министарство рада, запошљавања и социјалне политике РС Донатори	2016-2020	- Број одржаних обука - Број присутних новинара/ки - Број медијских кућа које су учествовале на радионицама - Уручени сертификати
	10. Организовање изложбе, сајмове и друге , манифестације културног стваралаштва жена најмање једном годишње поводом обележавања одређених датума (8.март, Дан општине, " 16 дана женског активизма" Дан дечијих права, Декаде Рома итд.	Савет за РР Невладине организације КЦ Канцеларија за младе	Локална самоуправа Министарство културе РС Министарство омладине и спорта РС Министарство рада, запошљавања и социјалне политике РС Донатори	2016-2020	- Одржане изложбе - Сајмови - Друге манифестације - Број удружења жена која су учествовала на манифестацијама

МЕРЕ	АКТИВНОСТИ/Пројекти	Одговорна институција-иницијатор/Партнери	МОГУЋИ ИЗВОРИ ФИНАНСИРАЊА	РОК	ПОКАЗАТЕЉИ
ЗАШТИТА И УНАПРЕЂЕЊЕ ЗДРАВЉА ЖЕНА	11. Установити и организовати на нивоу општине базу података по полу који се односе на оболеле од ризичних болести	Савет за РР, Министарство здравља РС Невладине организације	Локална самоуправа Министарство здравља РС Донатори	2016-2020	- Креирана база података за ризичне болести и мере
	2.1. Организовати кампање (штампање лифлета, плаката, медији и трибине) једном годишње за превенцију рака дојке, грлића материце, наркоманије, дијабетеса и других болести.	Савет за РР Примарне здравствене установе Сеоске месне заједнице Невладине организације	Локална самоуправа Министарство здравља РС Министарство рада, запољевања и социјалне политике РС Донатори	2016-2020	- Оштампан и подељен пропагандни материјал - Спроведена кампања у медијима
	12. Годишњи организовани мамографски и гинеколошки прегледи за жене "метаболички скрининг" (посебно за ризичне групе) са посебним освртом на жене Ромкиње и жене из сеоских средина.	Савет за РР Локална самоуправа Дом здравља Невладине организације	Локална самоуправа Министарство здравља РС Министарство рада, запољевања и социјалне политике РС Донатори	2016-2020	- Отворена саветовалишта - Извршени мамографски и гинеколошки прегледи жена - Број прегледаних жена
	13. Организовати кампању поводом Међународног дана здравља 7. априла у циљу упознавања са правима пацијента, посебно информисање о примарној здравственој заштити на селу и Ромској етничкој заједници	Савет за РР у сарадњу са надлежним органом локалне самоуправе, домом здравља, уз подршку и сарадњу Министарства здравља РС Невладине организације	Локална самоуправа Министарство здравља РС Министарство рада, запољевања и социјалне политике РС Донатори	2016-2020	- Број штампаних и дистрибуираних плаката. - Одржане трибине на сеоском подручју - Број одржаних трибина у ромској етничкој заједници
	14. Приступ примарних здравствених услуга за жене и мушкарце на сеоском подручју и у Ромској етничкој заједници	Савет за РР Дом здравља Невладине организације	Локална самоуправа Министарство здравља РС Министарство рада, запољевања и социјалне политике РС, Донатори	2016-2020	- Број организованих периодичних прегледа за жене и мушкарце на сеоском подручју - Број прегледаних особа
	15. Едукација учесника/ца на тему превенција ризичног сексуалног понашања и смањивање учесталости сексуално преносивих инфекција; оснаживање младих за одговоран однос према сексуалности репродуктивном здрављу. Обележавање Светског дана борбе против сиде	Савет за РР, Дом здравља Представници школа Канцеларија за младе	Локална самоуправа Министарство здравља РС Министарство рада, запољевања и социјалне политике РС Донатори	2016-2020	- Одржане радионице, - Предавања - Број обухваћених полазника/ца - Штампани пропагандни материјал
	16. Обезбедјење високо квалитетне услуге за планирање породице и лечење неплодности и промоција безбедних метода за планирање породице.	Савет за РР, Дом здравља Представници школа, Канцеларија за младе	Локална самоуправа Министарство здравља РС Министарство рада, запољевања и социјалне политике РС Донатори	2016-2020	- Повећан наталитет - Израђен и дистрибуиран промо материјал

МЕРЕ	АКТИВНОСТИ/Пројекти	Одговорна институција-иницијатор/Партнери	МОГУЋИ ИЗВОРИ ФИНАНСИРАЊА	РОК	ПОКАЗАТЕЉИ
ЕЛИМИНАЦИЈА СВИХ ОБЛИКА НАСИЉА НАД ЖЕНАМА И ДЕЦОМ	17. Установити на нивоу општине базу података по полу, у којој укључити податке о случајевима и облицима насиља над женама и насиља у породици користећи податке из полиције, здравствених институција, центара за социјални ради и невладиних организација, као и податке о санкционисању насиља у породици од тужилаштва и судова.	Савет за РР у сарадњи са одговарајућим органима у општини који воде одговарајуће статистике и невладине организације (СОС, Павлос, Ромско око...)	Локална самоуправа Министарство здравља РС Министарство рада, запољевања и социјалне политике РС Донатори	2016-2020	- Сакупљени статистички подаци - Формирана база података
	18. Обележавање Кампање "16 дана активизмапротив насиља над женама".	Савет за РР Невладине организације (СОС, Павлос, Ромско око, Форуми жена свих политичких странака)	Локална самоуправа Министарство здравља РС Министарство рада, запољевања и социјалне политике РС Донатори	2016-2020	- Спроведена кампања - Штапање и дистрибуција материјала - Организована предавања по одређеним областима
	19. Побољшати рад СОС линије за жене и децу жртве насиља и прихватилишта за жртве породичног насиља.	Савет за РР СОС	Локална самоуправа Министарство здравља РС Министарство рада, запољевања и социјалне политике РС Донатори	2016-2020	- Отворена линија - Број едукованих лица
	20. Организовати најмање једном годишње радионице или предавање о ненасилној комуникацији, проблему трговине људским бићима, женских људских права за ђаке основних и средњих школа.	Савет за РР Невладине организације (СОС, Павлос...) Координатор за ромска питања	Локална самоуправа Министарство здравља РС Министарство рада, запољевања и социјалне политике РС Донатори	2016-2020	- Одржане радионице - Број едукованих лица
	21. Створити услове и припремити се за организовање бесплатне правне и психолошке помоћи за жртве насиља у породици.	Савет за РР Невладине организација Надлежни општински органи	Локална самоуправа Министарство здравља РС Министарство рада, запољевања и социјалне политике РС Донатори	2016-2020	- Организована правна канцеларија - Организована психолошка канцеларија
	22. Истраживање о узнемиравању и сексуалном узнемиравању у школама, вршњачком насиљу, насиљу над децом у породици и других облика насиља и едукација о превенцији	Савет за РР Невладине организације (СОС, Павлос, Ромско око...) Образовне установе Координатор за ромска питања	Локална самоуправа Министарство здравља РС Министарство рада, запољевања и социјалне политике РС Донатори	2016-2020	- Прикупљени подаци - Организоване едукације - Број обухваћених испитаника/ца и едукованих полазника/ца - Медијска кампања

МЕРЕ	АКТИВНОСТИ/Пројекти	Одговорна институција-иницијатор/Партнери	МОГУЋИ ИЗВОРИ ФИНАНСИРАЊА	РОК	ПОКАЗАТЕЉИ
УНАПРЕЂЕЊЕ ЕКОНОМСКОГ ПОЛОЖАЈА ЖЕНА И УНАПРЕЂЕЊЕ РР	23. Истраживати, установити и организовати на нивоу општине базу података по полу, годинама и по квалификационој структури, у коју укључити: запослене, незапослене, предузетнике и потребе за радном снагом и врстом послова.	Савет за РР Локална самоуправа Невладине организације НСЗ	Локална самоуправа Ресорна Министарства РС Донатори	2016- 2020	- Спроведена анкета - Формирана база података - Подаци о запошљавању
	24. Организовати два пута годишње обуке (прекавалификација, доквалификација...) за незапослене жене водећи рачуна о захтевима послодаваца за жене које су незапослене доже од 5 година, жене са села, Ромкиње, жене са инвалидитетом, самохране родитеље и родитеље деце са сметњама у развоју, жене преко 50 година старости.	Савет за РР Образовне установе НСЗ Невладине организације	Локална самоуправа Ресорна Министарства РС Привредна комора Донатори	2016- 2020	- Број одржаних прекавалификација и доквалификација - Број организованих школовања - Број одржаних психолошких радионица - Број преквилаф. и доквалиф. жена.
	25. Формирање женских задруга и актива развијање нових облика економског удруживања (социјалне задруге и предузећа)	Локална самоуправа Савет за РР Невладине организације	Локална самоуправа Ресорна Министарства РС Привредна комора Донатори	2016- 2020	- Формирана женска задруга - Број жена чланица задруге - Број актива
	26. Формирање и стварање услова за рад центра за развој женског предузетништва и његова доступност свим заинтересованим. Повећање свести код девојака, младих жена, самохраних мајки, жена сеоског подручја, Ромкиња, жена са инвалидитетом о женском предузетништву.	Савет за РР Невладине организације НСЗ	Локална самоуправа Ресорна Министарства РС Привредна комора Донатори	2016- 2020	- Број одржаних семинара - Обележен Међународни дан жена предузетника - Број предузетница учесница на сајму - Број обука предузетница - Број учесница обука
	27. Подизање капацитета жена сеоских подручја за њихово укључивање у развој сеоског туризма.	Невладине организације Локална самоуправа	Локална самоуправа Ресорна Министарства РС Привредна комора Донатори	2016- 2020	- Број активних жена - Израђен и дистрибуиран промо материјал
	28. Иницијатива за формирање женског волонтерског центра	Савет за РР Невладине организације, Канцеларија за младе	Локална самоуправа Ресорна Министарства РС Донатори	2016- 2020	- Формиран волонтерски центар

МЕРЕ	АКТИВНОСТИ/Пројекти	Одговорна институција-иницијатор/Партнери	МОГУЋИ ИЗВОРИ ФИНАНСИРАЊА	РОК	ПОКАЗАТЕЉИ
	29. Израдити базу података по полу за: заступљеност у општинским органима управе, у јавним службама, на руководећим местима, у управљачким структурама свих органа, теле и институција чији је оснивач Општина	Савет за РР Невладине организације	Локална самоупава Ресорна Министарства РС Донатори	2016-2020	- Формирана база података
	30. Едукација жена за политички ангажман (трибина, семинари, предавања најмање једном у години)	Савет за РР Невладине организације Форуми жена политичких странака	Локална самоупава Ресорна Министарства РС Донатори	2016-2020	- Број одржаних радионица - Број одржаних трибина, конференција - Штампан и дистрибуиран промо материјал - Број едукованих жена
	31. Оснаживање мање заступљеног пола у политици и на местима одлучивања на локалном нивоу.	Савет за РР Политичке партије Невладине организације	Локална самоупава Ресорна Министарства РС Донатори	2016-2020	- Број одржаних едукација, трибина, конференција, кампања, - Број жена на местима одлучивања и у извршној власти
	32. Изградња институционалних капацитета унутар општинске управе за надзор, праћење и спровођења ЛАП за родну равноправност на територији општине Власотинце	Савет за РР Скупштина Општине Невладине организације	Локална самоупава Ресорна Министарства РС Донатори	2016-2020	- Формиран Тим за праћење - Тим се састаје једном у три месеца
	33. Увођење родног буџетирања на локалном нивоу	Савет за РР Скупштина Општине Невладине организације	Ресорно Министарство РС Донатори	2016-2020	- Урађена родна анализа досадашњег буџета - Број организованих обука о родном буџетирању - Број присутних чланова већа и скупштина на обукама - Донешена Одлука о родном буџетирању